

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2014-0000189891

Datum 20 januari 2015

Betreft Beantwoording Schriftelijk Overleg Europa 10-12-2014

Hierbij bied ik u de reactie aan op het verslag van het Schriftelijk Overleg d.d. 10 december 2014 van uw Kamer naar aanleiding van de geannoteerde agenda van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid op 11 december 2014 in Luxemburg.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

L.F. Asscher

1. Detacheringsrichtlijn

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de detacheringsrichtlijn, oorspronkelijk bedoeld ter bescherming van werknemers, steeds meer is verworpen tot een businessmodel voor louche bedrijven en malafide uitzendbureaus. De richtlijn is dan ook nodig aan herziening toe, zo stellen deze leden.

De genoemde leden hebben begrepen dat de minister vorige week een goed gesprek gehad heeft met de nieuwe Eurocommissaris voor werkgelegenheid en sociale zaken. In de mission letter aan de nieuwe commissaris staat dat zij een herziening van de detacheringsrichtlijn moet initiëren. Heeft de minister met de commissaris gesproken over de herziening van de Detacheringsrichtlijn¹ en is ook de termijn waarop de herziening moet plaatsvinden ter sprake gekomen, zo informeren deze leden.

De leden van deze fractie pleiten voor een full review van de detacheringsrichtlijn op korte termijn. Een targeted review, zoals aangekondigd, is niet concreet genoeg en laat nog teveel ruimte om slechts enkele mazen in de richtlijn te dichten in plaats van de richtlijn fundamenteel te herzien. Is de minister het met genoemde leden eens dat een full review de voorkeur heeft? Is de minister bereid, zo vragen deze leden, om de komende Raad te benutten om draagvlak te zoeken voor zo'n full review.

Datum

20 januari 2015

Onze referentie

2014-0000189891

Antwoord:

Inderdaad heb ik op 4 december 2014 met Commissaris Thyssen over de review van de detacheringsrichtlijn gesproken. De Commissaris gaf in het gesprek aan dat zij deze review in de loop van 2015 gaat doen. Eind 2015 komt zij met een breed mobiliteitspakket, waarvan de resultaten van de review deel uitmaken. Dit is inmiddels ook zo in het werkprogramma van de Commissie opgenomen.

De review van de detacheringsrichtlijn heeft expliciet tot doel het tegengaan van sociale dumping in de EU. Dit heeft Commissievoorzitter Juncker letterlijk zo geschreven in zijn 'Political guidelines for the next Commission': "I will initiate a targeted review of this Directive to ensure that social dumping has no place in the European Union." Onder het tegengaan van sociale dumping vallen bijvoorbeeld uitbuiting van werknemers, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en het aanpakken van malafide uitzendbureaus. De doelstelling van de 'targeted review' strookt daarmee met mijn prioriteit om sociale dumping in de EU tegen te gaan. Daarom zie ik geen noodzaak om te pleiten voor een full review. Het kabinet gaat er daarbij vanuit dat mocht blijken dat een meer fundamentele herziening nodig is om sociale dumping te voorkomen de Commissie dit dan ook zal voorstellen.

2. Arbeidstijden binnenvaart

De leden van de VVD-fractie vragen wat nu de status is van de richtlijn arbeidstijden binnenvaart. Het antwoord van de minister geeft onvoldoende duidelijkheid en afbakening. Is het nu zo dat alle zzp-ers² volgens Nederlands recht uitgezonderd zijn van de richtlijn voor de arbeidstijd van zeevarenden? Als een zzp-er per jaar meerdere werkgevers heeft, maar dan voor een beperkte tijd werkt op een schip, wordt hij dan plots een werknemer, al werkt hij op Nederlands grondgebied en heeft hij de status van zzp-er? Dit zou de voorkeur hebben van de genoemde leden. Is dit besproken in Raadsverband en wat is hiervan de uitkomst, zo informeren zij.

¹ Richtlijn 96/71/EG

² zzp: zelfstandige zonder personeel

De leden van de D66-fractie met verwondering kennisgenomen van de antwoorden in het schriftelijk overleg voor de vorige Raad WSBVC met betrekking tot de gevolgen van de richtlijn voor arbeidstijden in de binnenvaart voor zzp'ers. Deze leden constateren dat de richtlijn ook van toepassing is op zzp'ers 'die feitelijk werknemer zijn'. Deze leden vragen hoe dit in de binnenvaart is afgebakend. Wanneer wordt een zzp'er aangemerkt als een werknemer? Deze leden vragen of hier bescherming van werknemers niet te veel ten koste gaat van keuzevrijheid. Waarom wordt iemand de keuze ontnomen indien iemand er voor wil kiezen om gedurende een of enkele weken veel uren te werken, om daarna een paar weken vrij te zijn, zo willen deze leden weten.

Datum

20 januari 2015

Onze referentie

2014-0000189891

Antwoord:

De richtlijn is niet van toepassing op zelfstandigen. Het is belangrijk hierbij op te merken dat de vraag wat een zelfstandige is, alleen maar kan worden beantwoord vanuit een bepaald wetgevend kader. In concreto: het feit dat iemand voor de Belastingdienst een zelfstandige is, betekent nog niet dat hij dat automatisch ook voor de Arbowet of de Arbeidstijdenwet is. Verschillende wetten kennen verschillende criteria. Kortom, iemand kan voor de belastingdienst zzp'er zijn en tegelijkertijd werknemer in het kader van de arbeidstijdenrichtlijn (en daarmee ook in het kader van onderhavige richtlijn voor de binnenvaart).

In het kader van de arbeidstijdenrichtlijn binnenvaart wordt onder zelfstandige in ieder geval verstaan de schipper/eigenaar (en eventueel zijn partner). Ook als zij binnen de onderneming formeel de status van werknemer hebben.

Als de schipper/eigenaar meer bemanningsleden nodig heeft, kan hij werknemers aanstellen op basis van een arbeidscontract, arbeidskrachten inhuren via een bemiddelingbureau (uitzendkrachten) of hierin voorzien middels rechtstreekse benadering (zzp'ers).

Hoewel de arbeidsrechtelijke/fiscale status van deze drie categorieën bemanningsleden kan verschillen, staan zij alle drie *ter beschikking van de schipper/eigenaar*. Daarmee voldoen zij aan het criterium van de algemene Arbeidstijdenrichtlijn (2003/88/EG), waardoor hun arbeid moet worden beschouwd als arbeid door 'werknemers'. Daarmee vallen zij onder de toepasselijkheid van de algemene Arbeidstijdenrichtlijn en alle daarop gebaseerde speciale arbeidstijdenrichtlijnen, zoals de onderhavige richtlijn die ziet op de binnenvaart.

In de Nederlandse Arbeidstijdenwet (ATW), waar deze arbeidstijdenrichtlijn in is geïmplementeerd, wordt degene die ter beschikking staat de werknemer genoemd en degene aan wie hij ter beschikking staat de werkgever. Onder 'ter beschikking staan' wordt bedoeld dat het de werkgever is die – uiteraard binnen de grenzen van de arbeidsovereenkomst – bepaalt hoe, waar en wanneer de werknemer zijn arbeid verricht.

Volledigheidshalve zij opgemerkt dat het theoretisch mogelijk is dat een zzp'er aan boord arbeid verricht als zelfstandige, ook in de zin van de Arbeidstijdenrichtlijn en ATW, d.w.z., zonder dat hij ter beschikking of onder gezag werkt en zelf zijn arbeid kan organiseren. Bijvoorbeeld als hij werkt op basis van een overeenkomst van opdracht. In de praktijk komt dit echter zeer zelden voor.

De vraag van de VVD- leden of het mogelijk is dat een zzp'er die voor meerdere werkgevers, c.q. opdrachtgevers arbeid verricht 'plots' werknemer wordt, kan dan ook bevestigend worden beantwoord. Echter, in tegenstelling tot wat de vraag suggereert, doet de locatie niet ter zake. Het feit dat de zzp'er 'aan boord' gaat is

niet het doorslaggevend criterium voor het werknemer- zijn. Waar het om gaat is dat een zzp'er voor de ene opdrachtgever een opdracht uitvoert waarbij hijzelf zijn arbeid kan organiseren en hij in een ander geval zich ter beschikking stelt en hij zijn arbeid niet zelf kan organiseren. Vanuit het perspectief van de Arbeidstijdenrichtlijn/ATW is hij in het eerste geval zelfstandige, in het tweede geval werknemer.

Datum
20 januari 2015
Onze referentie
2014-0000189891

De leden van de VVD- fractie vragen ook of dit onderwerp (zelfstandige/zzp'er/werknemer) besproken is in Raadsverband. Zoals gezegd, het onderscheidend criterium voor zelfstandigheid en werknemerschap is niet vastgelegd in het richtlijnvoorstel arbeidstijden binnenvaart, maar in de algemene Arbeidstijdenrichtlijn. Wellicht is dit de reden geweest dat dit punt niet aan de orde is geweest in de Raadswerkgroepen.

2a. Zeevarenden

De leden van de PvdA-fractie vinden het een goede zaak, dat Europese sociale partners, evenals bij de arbeidstijden in de binnenvaart, erin geslaagd zijn met een gezamenlijk voorstel te komen om de (mogelijkheid tot) uitsluiting van zeevarenden van de werkingssfeer van vijf EU-richtlijnen voor arbeidsrecht te herzien. De werknemersrechten van zeevarenden zijn hierdoor beter beschermd. In het voorjaar hebben we bij een algemeen overleg eveneens over de positie van zeevarenden gesproken, in het bijzonder de uitzondering die het kabinet wilde rondom de overgang van onderneming en personeel. Wat hebben sociale partners hierover afgesproken, zo willen deze leden weten.

Antwoord:

Op 23 september 2014 hebben de Europese sociale partners (ECSA/ETF) een overeenkomst gesloten over een alternatief voorstel voor het Commissievoorstel tot wijziging van vijf EU-richtlijnen voor arbeidsrecht om de uitsluiting van zeevarenden te herzien (COM (2013) 798). Nederland heeft alleen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot uitsluiting van zeevarenden op grond van de Europese richtlijn Overgang van Ondernemingen (2001/23/EU). In het voorstel van de Europese sociale partners vervalt de algemene uitsluiting van zeevarenden in deze richtlijn, net als bij het Commissievoorstel. Wel beperken de sociale partners de werkingssfeer tot de territoriale werkingssfeer van het verdrag, zoals ook geldt bij de overgang van in de lidstaten gevestigde bedrijven. Verder is in het voorstel van de Europese sociale partners toegevoegd dat deze richtlijn niet van toepassing is indien uitsluitend één of meer zeeschepen (dus zonder de activiteiten en de bemanning) worden overgedragen. Nederlandse sociale partners in de zeescheepvaart hebben ingestemd met het ECSA/ETF-voorstel. Voor het kabinet telt in het onderhandelingsstraject zwaar dat hier draagvlak voor is bij de sociale partners en de meerderheid van de lidstaten. Het kabinet kan het voorstel van Europese sociale partners dan ook steunen als alternatief voor het Commissievoorstel.

3. Gendergelijkheid

De leden van de VVD-fractie vragen of de minister kan aangeven wat de laatste stand van zaken is inzake de onderhandelingen over de richtlijn Gendergelijkheid in de top van het bedrijfsleven.

De leden van de PvdA-fractie vragen wat de laatste stand van zaken is inzake de onderhandelingen over de richtlijn Gendergelijkheid in de top van het bedrijfsleven. Duitsland behoorde tot een van de blokkerende lidstaten. In

Duitsland is echter besloten een vrouwenquotum in te stellen. Kan de minister aangeven wat deze ontwikkeling betekent voor de blokkerende minderheid in de Raad, zo vragen zij.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het Duitse voornemen om een vrouwenquotum in te stellen. Zij vragen wat de laatste stand van zaken is ten aanzien van de gevolgen van het voornemen van Duitsland voor de blokkerende minderheid in de Raad. Tevens vragen deze leden of het kabinet bereid is de ontwikkelingen rond het vrouwenquotum in Duitsland te volgen. Kan de minister de Kamer laten weten of Duitsland het voornemen heeft het vrouwenquotum te evalueren en is de minister bereid om, indien het vrouwenquotum geëvalueerd wordt, de Kamer van de uitkomsten op de hoogte te brengen, zo vragen deze leden.

De genoemde leden merken in dit kader op dat uit het jaarverslag beheer Staatsdeelnemingen 2013 blijkt dat het aantal vrouwen in de Raden van Bestuur en Raden van Commissarissen van de staatsdeelnemingen achterblijft bij het Nederlandse streefpercentage van 30 procent. Zij vragen de minister welke acties worden ondernomen om bij de staatsdeelnemingen wél de streefpercentage te bereiken.

Antwoord:

De laatste stand van zaken van de onderhandelingen over dit onderwerp is dat er in de Raad WSBVC van 11 december 2014 geen gekwalificeerde meerderheid voor het voorstel was. Duitsland gaf expliciet aan nog geen positie te hebben, omdat de nationale discussie nog niet is afgerond. Duitsland refereerde vervolgens aan het besluit van het Duitse kabinet om een quotumwet aan het Duitse parlement ter goedkeuring te sturen. Deze conceptwet schrijft voor dat minimaal 30 % van het ondervertegenwoordigde geslacht in Raden van Commissarissen van beursgenoteerde ondernemingen vertegenwoordigd is. Ook overheidsinstellingen moeten maatregelen gaan treffen om het aandeel vrouwen in de top te vergroten.

Het kabinet volgt de ontwikkelingen in Duitsland met betrekking tot het quotum met grote interesse. Op dit moment is niet bekend of het Duitse kabinet het voornemen heeft om de wet te laten evalueren. In dit stadium acht ik het ook vroeg om daarover te spreken. Eerst zal de wet door het Duitse parlement moeten worden goedgekeurd.

Wat betreft de staatsdeelnemingen het volgende: hoewel de staatsdeelnemingen geen beursgenoteerde bedrijven zijn, verlangt de staat dat de corporate governance code er toegepast wordt. Bij benoemingen moeten deze bedrijven streven naar evenwichtig samengestelde raden van commissarissen en raden van bestuur. Het aantal staatsdeelnemingen dat aan het streefcijfer van minimaal 30% vrouwen voldoet is een stuk hoger dan bij de 4900 grote vennootschappen die onder de Wet Bestuur en Toezicht vallen. Het betreft 46,2% (raden van commissarissen) en 38,5% (raden van bestuur) voor staatsdeelnemingen. Bij de grote vennootschappen die onder de Wet Bestuur en Toezicht vallen betreft het 16,6 % (raden van commissarissen) en dit 13,5 % (raden van bestuur). De verantwoordelijk minister voor vrouwenemancipatie Bussemaker trekt samen met VNO/NCW op om een impuls te geven aan het vergroten van het aantal vrouwen in de top van bedrijven. Hier zijn ook staatsdeelnemingen bij betrokken.

Datum

20 januari 2015

Onze referentie

2014-0000189891

4. EURES

De leden van de VVD-fractie merken op dat de minister aangeeft dat de voltooiing van het ESCO-systeem³ nog ter goedkeuring aan de lidstaten zal worden voorgelegd. Deze leden krijgen regelmatig klachten binnen over de gebrekkige erkenning van diploma's van (potentiële) grensarbeiders. Wat is de inzet van de minister nu precies bij dit agendapunt? Waarin en wanneer kunnen we verbetering verwachten? Nu is het zo dat mensen in Nederland onnodig een uitkering ontvangen terwijl zij eigenlijk over de grens aan de slag zouden kunnen. Als deze barrières weggenomen worden, levert dat een win-win situatie op, naar de mening van de genoemde leden.

Datum

20 januari 2015

Onze referentie

2014-0000189891

De leden van de D66-fractie hebben verder vragen over EURES. Het is de betreffende leden onvoldoende duidelijk wat EURES in de praktijk precies zal betekenen, hoe groot de voordelen zijn en of deze opwegen tegen de kosten. Zij vragen de minister hier meer informatie over te geven. Deze leden vinden het in eerste instantie vooral belangrijk dat in grensregio's meer informatie beschikbaar komt over vacatures in België en Duitsland. Zij vragen de minister op welke wijze en op welke termijn EURES hieraan bijdraagt.

Antwoord:

Het ESCO-systeem is een gemeenschappelijke classificatiesysteem van vaardigheden, competenties, kwalificaties en beroepen. Door dit instrument zal automatische matching van vacatures en CV op Europees niveau kunnen gaan plaatsvinden. De voltooiing en ingebruikname van het systeem zal naar verwachting nog een aantal jaren duren.

Vooruitlopend op de komst van het ESCO-systeem onderneemt Nederland, samen met België, Luxemburg en Noordrijn-Westfalen actie om de diploma-erkenning over grenzen te verbeteren. Op 11 december 2014 is een Benelux aanbeveling grensoverschrijdende arbeid getekend waarin het voornemen is opgenomen dat de ministers van Onderwijs in de Benelux automatische wederzijdse erkenning van de niveaugelijkwaardigheid van diploma's gaan realiseren. Hiermee wordt een belangrijke ervaren belemmering voor grensarbeid weggenomen.

Daarnaast zal met de grensprovincies en grensgemeenten de komende maanden nagegaan worden welke eventuele andere belemmeringen nog ervaren worden bij het zoeken naar grensoverschrijdende arbeid en welke mogelijk oplossingen hiervoor gevonden kunnen worden. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie Schouten c.s.⁴ Over de uitvoering van deze motie is uw Kamer op 11 december 2014 geïnformeerd door de minister van Economische Zaken⁵.

Het Commissievoorstel voor de EURES-verordening heeft als doel de toegang tot EURES van werknemers tot ondersteunende diensten van arbeidsmobiliteit binnen de EU verder te verbeteren zodat werknemers in de hele Unie meer kans op werk krijgen. EURES moet in de nieuwe opzet hulp aan werkzoekenden en werkgevers verlenen bij het zoeken naar werk en bij werving in de lidstaten. Dit gebeurt door onder andere een vrijwel volledig aanbod van vacatures en CVs te publiceren op het EURES-portaal.

³ ESCO: European Skills/Competences, qualifications and Occupations

⁴ Kamerstukken II (2014-2015) 34 000 XV, nr. 35

⁵ Kamerstukken II (2014-2015) 32 851, nr. 7

Nederland onderschrijft het doel van de verordening, maar is wel, samen met andere lidstaten, op meerdere punten kritisch op het Commissievoorstel geweest, dat naar de mening van Nederland te ver strekkende en te gedetailleerde bepalingen bevatte. Het ging dan bijvoorbeeld om de bepalingen die betrekking hadden op o.a. het verplicht aanbieden van face-to-face dienstverlening. Nederland vreesde overbodige administratieve lasten bij werkgevers en uitvoeringsorganisaties. Nederland heeft zich in de onderhandelingen tot dusver met succes ingezet om diverse punten aangepast te krijgen zodat het Nederlandse systeem van e-dienstverlening goed aan kan sluiten bij het toekomstige EURES.

Datum

20 januari 2015

Onze referentie

2014-0000189891

Ook heeft Nederland zich ervoor ingezet dat in het EURES-portaal de locatie van vacature en CV tot op regionaal niveau ingevoerd kan worden. In de technische uitwerking van het portaal zal dit waarschijnlijk op afzienbare termijn mogelijk worden. Dit betekent dan een belangrijke efficiëntiewinst. Nu zijn er grensregio's die een aparte digitale vacaturebank hebben laten ontwikkelen om vraag en aanbod van grensoverschrijdend personeel en vacatures in beeld te brengen. Dat zal dan niet meer nodig zijn.

Aangezien de verdere onderhandelingen met het Europees Parlement nog moeten starten, is het nog niet mogelijk de uitvoeringskosten vast te stellen. Na vaststelling van de verordening zal UWV gevraagd worden om deze kosten te ramen.

5. Jaarlijkse groei-analyse 2015

Tot slot zien de leden van de D66-fractie dat de Raad zal spreken over de jaarlijkse groei-analyse van de Commissie en deze leden vragen, in het licht van de evaluatie van het Europees semester, hoe de minister aankijkt tegen de MEOP.⁶ Werkt het huidige scorebord met indicatieve drempelwaarden adequaat om macro-economische onevenwichtigheden tijdig te detecteren in de lidstaten? Ontbreken er in de ogen de minister nog variabelen, zo vragen genoemde leden.

Antwoord:

Het kabinet is van mening dat het scorebord zijn beoogde functie binnen de macro-economische onevenwichtighedenprocedure (MEOP) adequaat vervult. Het scorebord geeft een beeld van mogelijke interne en/of externe onevenwichtigheden in een lidstaat, door de prestaties van lidstaten op het gebied van elf macro-economische indicatoren te monitoren. Naast deze elf macro-economische indicatoren met indicatieve drempelwaarden, bevat het scorebord een aantal additionele indicatoren. De additionele indicatoren bieden een breder beeld van relevante economische ontwikkelingen en landenspecifieke factoren in lidstaten. Het kabinet ziet op dit moment geen aanleiding om nieuwe indicatoren toe te voegen aan het scorebord.

Het scorebord vormt onderdeel van het "Alert Mechanism Report". Voor de duiding van het bestaan van mogelijke macro-economische onevenwichtigheden, wordt behalve naar de elf macro-economische indicatoren ook gekeken naar de additionele indicatoren. Het is van belang om te beseffen dat overschrijdingen van drempelwaarden van de elf indicatoren niet automatisch hoeven te leiden tot de vaststelling van een onevenwichtigheid, of tot het besluit om een diepteonderzoek uit te voeren. De economische interpretatie van het scorebord is leidend in deze beslissing. De Europese Commissie heeft sinds de invoering van de MEOP altijd

⁶ MEOP: Macro-Economische Onevenwichtigheden Procedure

benadrukt dat het scorebord slechts een indicatief karakter heeft en zet dit instrument ook nadrukkelijk op deze manier in.

Het scorebord en haar indicatoren zijn niet statisch. Jaarlijks wordt gezien of de indicatoren aangepast moeten worden om een betere indicatie te geven van de ontwikkeling van onevenwichtigheden in lidstaten. Zo is in 2012 een indicator toegevoegd die de ontwikkelingen in de financiële sector monitort. In 2013 is daarnaast een aantal additionele indicatoren op sociaal gebied toegevoegd, om meer inzicht te krijgen in arbeidsmarkt- en sociale ontwikkelingen.

Datum

20 januari 2015

Onze referentie

2014-0000189891

6. Associatieverdragen en -besluiten

De leden van de VVD-fractie danken de minister voor de uitgebreide beantwoording van de schriftelijke vragen over de associatiebesluiten, waaronder die met Marokko. De leden zijn verheugd dat het kabinet het met de genoemde leden eens is dat voorkomen moet worden dat het Nederlands beleid aangaande de export van sociale zekerheidsuitkeringen naar derde landen wordt doorkruist door Europese wetgeving. De leden hebben begrepen dat zij uitgebreid via een BNC-fiche⁷ zullen worden geïnformeerd over een voorgenomen aanpassing van besluiten, waaronder met Marokko. De leden van genoemde fractie vragen de minister in de Raad navraag te doen naar de status van de onderhandelingen met Marokko over het associatiebesluit en hierover de Kamer op de hoogte te houden. Dit aangezien in Nederland de wetgeving is gewijzigd sinds het mandaat dat in 2010 en 2012, wat ook door de Kabinet wordt onderkend.

Antwoord:

De procedure aangaande het Europese wetgevingsproces ziet er momenteel als volgt uit. De onderhandelingen tussen de Europese Unie en Marokko over een Associatiebesluit zijn vrijwel afgerond. Naar verwachting zal de Europese Commissie begin dit jaar een voorstel met het onderhandelingsresultaat aan de EU lidstaten aanbieden. De Tweede Kamer zal over het voorstel per BNC-fiche worden geïnformeerd. De Raad van de Europese Unie zal daarop het standpunt vaststellen dat door de Europese Unie over het Associatiebesluit in de Associatieraad zal worden ingenomen. Het Associatiebesluit zal uiteindelijk worden vastgesteld en ondertekend in de Associatieraad. Het tijdpad aangaande de Associatieraad is momenteel niet bekend.

⁷ BNC: Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen